

ZEMĚPIS (6. – 9. ročník)

Charakteristika předmětu

Předmět zeměpis je vyučován jako samostatný předmět v 6., 7., 8. a 9. ročníku. V každém ročníku dvě hodiny týdně. Zeměpis se vyučuje v odborné učebně. Řád učebny zeměpisu je nedílným vybavením učebny, dodržování uvedených pravidel je pro každého žáka závazné.

Specifické cíle předmětu:

Vzdělávání v předmětu zeměpis směřuje k:

- ☐ získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí, osvojování hlavních geografických objektů, jevů, pojmů a používání poznávacích metod
- ☐ získávání a rozvíjení dovedností pracovat se zdroji geografických informací (encyklopedie, atlasy, internet)
- ☐ respektování přírodních hodnot, lidských výtvorů a podpora ochrany životního prostředí
- ☐ rozvoji trvalého zájmu o poznávání vlastní země a regionů světa jako nedílné součásti životního způsobu moderního člověka
- ☐ rozvíjení kritického myšlení a logického uvažování
- ☐ aplikování geografických poznatků v praktickém životě

Nejčastější formy výuky:

- ☐ frontální výuka s demonstračními pomůckami, obrazovým materiálem v tištěné i digitální podobě
- ☐ skupinová práce (s využitím map, pracovních listů, odborné literatury, časopisů, internetu)
- ☐ zeměpisné vycházky s pozorováním

- ☐ projekty
- ☐ prezentace

Metody používané při výuce:

- ☐ práce s texty v učebnici, pracovních listech, naučných encyklopediích
- ☐ výklad s demonstračními pomůckami
- ☐ práce s odbornou literaturou, časopisy, internetem
- ☐ PC- výukové programy
- ☐ PC - videoprojekce, prezentace

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ☐ rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii
- ☐ získá osobní představu o prostředí, které nás obklopuje, umí ho popsat a vyjádří, co mu prospívá a škodí
- ☐ uvede příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost
- ☐ uvede příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu
- ☐ vyhledá na mapách jednotlivé světadíly a oceány
- ☐ rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů
- ☐ charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států
- ☐ uvede příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmístěním lidských sídel - vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace

- ☐ umí pojmenovat různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozliší na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin
- ☐ uvede příklady přírodních a kulturních krajinných složek
- ☐ uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí
- ☐ charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu
- ☐ určí zeměpisnou polohu a rozlohu České republiky a její sousední státy
- ☐ rozlišuje přírodní podmínky ČR, popíše povrch a jeho členitost
- ☐ uvede hlavní údaje o rozmístění obyvatelstva
- ☐ vyhledá na mapách jednotlivé kraje České republiky a charakterizuje hospodářské poměry, přírodní zvláštnosti a kulturní zajímavosti
- ☐ ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
- ☐ uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě

☐ Digitální kompetence

- ☐ - pracuje s informacemi a daty v digitálním prostředí (tabulky, grafy, mapy), vytváří digitální obsah (prezentace, videa, fotografie..)
- ☐ - klade otázky, formuluje hypotézy, vyhledává a třídí informace, vyhodnocuje výsledky a formuluje závěry, vytváří prognózy, které nakonec sdílí s ostatními žáky
- ☐ - získává informace a data (pracuje s nástroji Mapy.cz, Google Maps, Google Earth, GPS) a porovnává vyhledané informace s informacemi v učebnicích, zeměpisných atlasech, encyklopediích a různých tištěných zdrojích, vyhodnocuje důvěryhodnost používaných zdrojů
- ☐ - využívá běžná digitální zařízení (chytré mobilní telefony, tablety, notebooky, stolní pc)
- ☐ - pro měření a získávání dat (např. meteorologická, hydrologická data) v terénu uplatňuje experimentální systém opatřený senzory pro měření a analýzy dat (Pasco)
- ☐ - uchovává informace a data, která třídí a řadí podle obsahu ve vhodných formátech a aplikacích (např. Excel, Word apod.), zároveň dokáže přenášet data z mobilních zařízení do cloudových úložišť (např. Google Drive, One Drive) nebo úložiště na pevném disku
- ☐ - vyhodnocuje informace a data, dovede je analyzovat a vyvozovat z nich odpovídající vědecké závěry prostřednictvím základních softwarů (např. Excel, Tabulky Google)
- ☐ - uplatňuje dovednost komunikace a spolupráce v digitálním prostředí
- ☐ - sdílí informace a data v digitální podobě (mapy, tabulky, grafy, články, webové stránky, prezentace) v prostředí učebny Google Classroom a využívá aplikace např. Google Meet, Microsoft Teams
- ☐ - při práci s informacemi a daty si uvědomuje a respektuje problematiku autorských práv a cituje používané zdroje, dodržuje základní bezpečnostní pravidla

6. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
☐ používá glóbus jako zmenšený a zjednodušený model planety Země k demonstraci rozmístění oceánů, kontinentů a základních tvarů zemského povrchu ☐ používá různé druhy plánů a map, umí je orientovat, přepočítávat vzdálenosti podle různých měřítek ☐ seznámí se se znázorněním výškopisu a polohopisu na mapách ☐ prokáže aktivní znalost smluvených značek, vrstevnic, výškových kót, nadmořské výšky, hloubnic ☐ vyhledá potřebné informace v mapových atlasech, orientuje se v jejich obsahu a rejstřících (vysvětlivky) ☐ prokáže praktickou znalost přepočtu vzdáleností a orientaci plánu a mapy vzhledem ke světovým stranám	GLOBUS A MAPA zeměpisná vycházka, kde žák určuje světové strany podle buzoly, kompasu i jinými způsoby, pohybuje se v terénu podle azimutu, vytváří jednoduché náčrtky a plánky okolní krajiny - druhy a obsah map	OSV: Rozvoj schopností Poznávání, seberegulace, Sebeorganizace Kreativita Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace, kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti Hodnoty, postoje	Český jazyk: glóbus, četba, synonyma – podnebí, klima, různá písmena, pozdrav v cizím jazyce Přírodopis: vznik krajinných sfér, endogenní a exogenní děje, horniny a nerosty, rozmístění fauny a flóry na Zemi, živá složka půdy, ekosystémy, fotosyntéza, vliv geografické polohy na život ve světadílech a v oceánech, ekologické
☐ používá zeměpisnou síť a s pomocí zeměpisných souřadnic určuje na glóbusu i mapě absolutní (matematickou) geografickou polohu jednotlivých lokalit na Zemi ☐ vysvětlí příčiny rozdílného času jednotlivých míst na Zemi, pochopí účel časových pásem a úlohu hlavního a 180. poledníku pro určování času na Zemi ☐ dokáže stanovit místní čas	Zeměpisná síť, zeměpisné souřadnice Trvání dne a noci Roční období		

☐ rozumí pojmům: poledník, místní poledník, hlavní poledník, rovnoběžka, zemský rovník, zeměpisná síť, nadhlavník, obratníky, polární kruh, datová mez		ENV: Ekosystémy Základní podmínky života	katastrofy, využití oceánů
☐ vysvětlí pojem krajinná sféra ☐ orientuje se v objektech, jevech a procesech v jednotlivých složkách přírodní sféry ☐ rozpoznává souvislost a vzájemnou podmíněnost mezi jednotlivými přírodními složkami krajinné sféry ☐ objasní stavbu zemského tělesa, dna oceánů ☐ posuzuje zemský povrch - reliéf jako výsledek složitého působení endogenních a exogenních činitelů a lidských činností ☐ s porozuměním pracuje s pojmy: počasí, podnebí, meteorologické prvky, celkový oběh vzduchu v atmosféře ☐ vymezí a vyhledá na mapách různé podnebné pásy a porovnává je ☐ pozoruje, zaznamenává a vyhodnocuje počasí v místě svého bydliště ☐ seznámí se s rozložením vody na Zemi ☐ porozumí a vyhledá na mapách pojmy: oceán, moře, pohyby mořské vody, vodní toky, ledovce, podpovrchová voda, bezodtokové oblasti, jezera, bažiny, umělé vodní nádrže ☐ popíše složení půdy, půdní typy a druhy a jejich hospodářské využití, rozumí pojmům mateční hornina, humus, eroze půdy ☐ vysvětlí význam, využití a ochranu půdy, příčiny úbytku půdy na světě	KRAJINNÉ SFÉRY ZEMĚ: Litosféra Atmosféra Hydrosféra Pedosféra Biosféra	Problémy životního prostředí Vztah člověka k prostředí MDV: Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality Stavba mediálního sdělení, tvorba mediálního sdělení Práce v realizačním týmu	Dějepis: tématické mapy, časová představa o pohybu kontinentů, objevné cesty, dobývání pólů, nejstarší osídlené oblasti, kolonizace-otroctví, význam zemědělství v historii, vývoj obchodu Matematika: jednotky vzdáleností, práce s měřítkem, převody jednotek, poměr, nadmořská výška, rozbor grafů, kartogramů, porovnávání čísel Informatika: internet – zdroj informací

☐ objasní uspořádání bioty v závislosti na zeměpisné šířce a nadmořské výšce (výšková stupňovitost) ☐ vymezí geografická šířková pásma na Zemi ☐ seznámí se s vlivy člověka na přírodní prostředí			Občanská výchova: lidská práva, vzdělání
☐ určí geografickou polohu jednotlivých oceánů, světadílů podle zeměpisných souřadnic i z hlediska polohy na zemských polokoulích a v podnebných páslech ☐ porovná rozlohu jednotlivých oceánů a světadílů ☐ popíše a srovnává při interpretaci obecně zeměpisných map členitost a typické znaky přírodních poměrů jednotlivých oceánů, světadílů ☐ charakterizuje význam a hospodářské využití oceánů ☐ seznamuje se s ekologickou problematikou moří a oceánů	NAŠE ZEMĚ <u>Oceány</u>	EGS: Objevování světa	Výchova ke zdraví: životní styl Výtvarná výchova: tvorba pexesa, kvarteta
☐ určí geografickou polohu a vyhledá na mapách polární oblasti ☐ uvede význam Arktidy a Antarktidy ☐ seznámí se s globálními problémy, které ☐ těmto oblastem hrozí ☐ posoudí význam mezinárodní politické a vědecké spolupráce při výzkumu a využívání polárních oblastí	ZEMĚPIS SVĚTADÍLŮ: <u>Polární oblasti</u>		
☐ dokáže na mapě lokalizovat významné geografické pojmy, se kterými se seznámí ☐ provede stručnou charakteristiku nejvýznamnějších států jednotlivých oblastí	ZEMĚPIS SVĚTADÍLŮ: <u>Afrika</u> <u>Austrálie a Oceánie –</u> fyzickogeografická a socioekonomická sféra		

dokáže na mapě lokalizovat významné geografické pojmy provede stručnou charakteristiku nejvýznamnějších států jednotlivých oblastí			
zopakuje si probrané učivo, systematicky si utřídí poznatky a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	Opakování		

7. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
☐ ☐ ☐ na mapách lokalizuje významné geografické pojmy ☐ vyhledá a pojmenuje vybrané státy, hlavní a významná města ☐ vyhledá na mapách hlavní soustředění osídlení a hospodářských činností v jednotlivých světadílech, vybraných státech, popíše a porovná jejich sektorovou, odvětvovou a územní strukturu a zvažuje souvislost s přírodními poměry ☐ ☐	ZEMĚPIS SVĚTADÍLŮ: <u>Amerika:</u> - fyzickogeografická sféra + socioekonomická sféra - regionalizace, charakteristika států <u>Asie :</u> - fyzickogeografická + socioekonomická sféra - regionalizace, charakteristika států	VDO: Občanská společnost a stát Formy participace občanů v politickém životě Principy demokracie OSV: Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace, kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti Hodnoty, postoje	Přírodopis: lidská populace, lidské rasy, podmínky života na Zemi, vliv osídlení na krajinu, obživa obyvatelstva, hlad, HIV (závažná onemocnění) Dějepis: nejstarší osídlené oblasti, vývoj urbanizace, průmyslová revoluce, význam objevných plaveb, obchod s cizími zeměmi v minulosti, rozvoj služeb, kláštery a univerzity jako centra vzdělanosti v minulosti

☐ seznámí se s mezinárodními organizacemi ☐ vyhledá na mapách nejvýznamnější oblasti cestovního ruchu v jednotlivých světadílech	<u>Evropa:</u> - fyzickogeografická + socioekonomická sféra - regionalizace, charakteristika států	ENV: Problémy životního prostředí Vztah člověka k prostředí	Občanská výchova: lidská práva, pokrok lidstva, šetření surovinami, bezpečnost dopravy
☐ zopakuje si probírané učivo, systematicky si utřídí poznatky a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	Opakování	MDV: Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality Stavba mediálního sdělení, tvorba mediálního sdělení	Výchova ke zdraví: rozdílné podmínky života lidí v různých částech světa – city x slum Český jazyk: základní konverzační témata, pozdrav v cizích jazycích, zdroj informací Matematika: kartogramy, porovnávání čísel, určování hustoty zalidnění, průměrné hodnoty, jednotky plochy Chemie: využití nerostných surovin, chemický průmysl, petrochemie, složení výfukových plynů, katalyzátory Fyzika: typy elektráren

8. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
☐ pracuje aktivně s tématickými mapami obsahujícími informace o obyvatelstvu, sídlech a hospodářských činnostech v celosvětovém měřítku ☐ orientuje se v počtu a rozmístění lidí na Zemi, vyhodnocuje aktuální demografické ukazatele ☐ popisuje rozmístění lidských ras, národů, jazyků, náboženství, lidských sídel, nejvýznamnějších aglomerací ☐ určí a vyhledá hlavní oblasti světového hospodářství ☐ porovnává a lokalizuje na mapách hlavní (jádrové) a vedlejší (periferní) oblasti světového hospodářství ☐ vymezí kritéria hodnocení vyspělosti státu ☐ uvede, vyhledá a charakterizuje příklady států podle stupně rozvoje	Společenský a hospodářský zeměpis Obyvatelstvo světa Obyvatelstvo současného světa (rasy, náboženství, jazyky, struktura, sídla) Hospodářství světa (sektorová a odvětvová struktura) - zemědělství, lesnictví, rybolov - těžba, průmysl - doprava - služby, c. ruch	VDO: Občanská společnost a stát Formy participace občanů v politickém životě Principy demokracie OSV: Rozvoj schopností poznávání Seberegulace, sebeorganizace Kreativita Poznávání lidí Mezilidské vztahy Komunikace, kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti Hodnoty, postoje	Přírodopis: lidská populace, lidské rasy, vliv osídlení na krajinu, obživa obyvatelstva, produkty rostlinné a živočišné výroby, fosilní paliva, suroviny pro textilní a potravinářský průmysl, podvýživa, hlad, HIV Dějepis: zvyšování tempa růstu obyvatelstva od 19. st. – demografická revoluce, vznik prvních měst, průmyslový pokrok, význam zemědělství v historii, vývoj dopravy, význam objevných plaveb, obchod s cizími zeměmi v minulosti, rozvoj služeb, světová náboženství

☐ orientuje se na politické mapě světa ☐ uvede aktuální počet států současného světa, vyhledá na politické mapě světa nově vzniklé státy ☐ rozlišuje a porovnává státy světa podle zeměpisné polohy, počtu obyvatelstva, hlediska svrchovanosti, ☐ státního zřízení a formy vlády, správního členění ☐ uvádí příklady různé míry demokracie ve světě ☐ lokalizuje aktuální příklady politických, národnostních a náboženských konfliktů ve světě ☐ uvede příklady nejvýznamnějších politických, vojenských a hospodářských seskupení	Politický zeměpis	ENV: Ekosystémy Základní podmínky života Problémy životního prostředí Vztah člověka k prostředí MDV: Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení Interpretace vztahu mediálního sdělení a reality	Občanská výchova: lidská práva, pokrok lidstva, konzumní způsob života, šetření surovinami, bezpečnost dopravy, význam vzdělání pro člověka, volba povolání, rasismus, státní zřízení, forma vlády, principy demokracie, náboženství, národnostní menšiny, příčiny válek, možnosti řešení konfliktů, mezinárodní spolupráce Chemie: chemizace v zemědělství, využití nerostných surovin, chemický průmysl, petrochemie, složení výfukových plynů, skleníkový efekt, kyselá dešť, složení atmosféry, ozón, oteplování, výfukové plyny, ropné havárie, nerostné suroviny, jiné zdroje energie, pitná voda – znečištění
☐ -vymezí globální problémy, hledá jejich příčiny, diskutuje o možných důsledcích a hledá řešení	Globální problémy současného světa	Stavba mediálního sdělení, tvorba mediálního sdělení	
☐ rozlišuje vzhled, funkci a znaky přírodních a kulturních krajín, uvede konkrétní příklady ☐ posuzuje působení přírodních krajinotvorných procesů a vzájemný vztah mezi přírodou a lidskou společností na krajinu a na životní prostředí ☐ zhodnotí jak společenské a hospodářské vlivy lidské společnosti působí dlouhodobě v prostoru a v čase na krajinu a životní prostředí, uvede kladné a záporné příklady ☐ zhodnotí dodržování zásad ochrany přírody a životního prostředí na globální úrovni	Krajina a ŽP	Práce v realizačním týmu EGS: Objevování světa MKV: Kulturní difference Lidské vztahy Etnický původ, multikulturalita Principy solidarity	

☐ navrhne možná řešení problematiky životního prostředí ☐ porozumí pojmům ekologie, trvale udržitelný rozvoj			Fyzika: typy elektráren, rychlost dopravních prostředků, alternativní zdroje energie, rozvoj techniky Matematika: zpracování statistických údajů
☐ zopakuje si probírané učivo, systematicky si utřídí poznatky a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo (pochopí určité souvislosti)	Opakování geografického učiva		

9. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
☐ určí geografickou polohu České republiky ☐ porovná rozlohu České republiky s rozlohou vybraných států světa a s rozlohou sousedních států ☐ popíše pomocí obecně zeměpisných a tematických map vznik a vývoj reliéfu, určí a vyhledá horopisné celky, charakterizuje podnebí, vodstvo, půdy, rostlinstvo a živočišstvo ☐ zhodnotí stav životního prostředí, vymezí NP a CHKO a pochopí jejich důležitost	ČESKÁ REPUBLIKA <u>Fyzickogeografická část</u>	VDO: Občanská společnost a stát OSV: Mezilidské vztahy Komunikace, kooperace Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Přírodopis: geologická stavba, ochrana přírody, vliv osídlení na krajinu, obživa obyvatelstva, produkty rostlinné a živočišné výroby, fosilní paliva, suroviny pro textilní a potravinářský průmysl, příroda v místní krajině – stav, ochrana, ohrožení zdraví a života člověka
☐ vyhledá, popíše a zdůvodňuje na mapách největší a nejmenší soustředění obyvatelstva v České republice ☐ vyhledá na mapách největší a nejvýznamnější sídla v České republice ☐ porovnává ukazatele o lidnatosti, rozmístění, pohybu a struktuře obyvatelstva České republiky ☐ ☐	<u>Socioekonomická část</u> -obyvatelstvo ČR	ENV: Problémy životního prostředí Vztah člověka k prostředí	Matematika: porovnávání rozlohy, hustota obyvatelstva, práce s daty Fyzika: atmosférické prvky

☐ rozlišuje a porovnává předpoklady, rozmístění a perspektivu hospodářských aktivit v České republice ☐ hospodářství České republiky charakterizuje po jednotlivých oblastech: průmysl, zemědělství, doprava a spoje, služby, cestovní ruch, zahraniční obchod	- hospodářství ČR	MDV: Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení Práce v realizačním týmu MKV:	Český jazyk: nářečí, významné osobnosti Dějepis: vznik prvních měst, vývoj urbanizace, historie průmyslu, historie regionů
☐ lokalizuje na mapách jednotlivé regiony v České republice ☐ charakterizuje přírodní podmínky, hospodářství, zvláštnosti, kulturní a přírodní zajímavosti jednotlivých regionů	REGIONY České republiky	Kulturní diference Lidské vztahy Principy solidarity	Chemie: využití nerostných surovin, chemický průmysl, petrochemie, průmysl regionů, živelné pohromy, chemické složení bojových plynů
pracuje aktivně s turistickou mapou místního regionu pracuje aktivně s plány měst zná své nejbližší okolí	Místní region České republiky		
☐ ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu ☐ využívá aktivně mapy, atlasy, cestovní průvodce, pracuje s internetem a s dalšími materiály při vyhledávání informací ☐ aplikuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě	Terénní geografická výuka, praxe a aplikace: - cvičení a pozorování v terénu v místní krajině (orientační body, pomůcky a přístroje, světové strany, pohyb podle mapy a azimutu, odhad vzdáleností a výšek objektů, panoramatické a schematické náčrtky) - ochrana člověka při ohrožení zdraví a života (živelné pohromy,		Výtvarná výchova: náčrtky, plánky

	opatření, chování a jednání při nebezpečí)		
☐ zopakuje si probírané učivo, systematicky si utřídí poznatky a vytvoří si celkový náhled na geografické učivo	Opakování		